

РЕШЕНИЕ

№ 1330

гр. София, 04.03.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 64 състав, в публично заседание на 09.02.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Калинка Илиева

при участието на секретаря Макрина Христова и при участието на прокурора Куман Куманов, като разгледа дело номер **4071** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Предявен е иск с правно основание чл. 284 исл. от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС), във вр. с чл. 203 и сл. от АПК. Ищецът С. Б. Дъбов, изтърпяващ наказание лишаване от свобода в Затворническо общежитие „К.“ към С. централен затвор твърди, че е бил привлечен като обвиняем по ДП № 462/2015г. по описа на РУ МВР – П., пр. преписка № 1082/2015г. по описа на Окръжна прокуратура П.. Сочи, че е бил осъден с присъда по НОХД № 411/2015г. по описа на ОС – Пазарджик, потвърдена с решение на Апелативен съд – П. по ВНОХД № 548/2015г. и на ВКС, Първо НО по н.д. № 388/2016г., като присъдата е влязла в сила на 12.07.2016г. Излага съображения, че в хода на досъдебното производство му е била наложена мярка за неотклонение „задържане под стража“, в изпълнение на която за периода от 02.04.2015 г. до 23.08.2015 г. се е намирал в Следствения арест – П.. По време на изтърпяване на мярката за неотклонение „задържане под стража“ в Следствения арест – П. не са му били предоставени изискуемите съгласно ЗИНЗС благоприятни условия и е преживял около 5 месеца в много лоши санитарно-битови условия. В ареста твърди, че са били налице много сериозни отклонения от нормалната, подходяща жизнена среда за задържаните лица, като са нарушени редица императивни законови разпоредби на ЗИНЗС и ППЗИНЗС. Първата група твърдения се състои в това, че е липсвала достатъчна площ; арестното помещение е било под земята, с малък зазидан прозорец с помътнели тухли, през които не може да се види дневна светлина, поради което денонощно се осветявало с мъждукаща луминисцентна лампа, от която го заболявали очите. В килията не е имало

възможност за естествено проветряване; през летните месеци било топло и задушно. По-свеж въздух идвало от коридора, където имало климатик, който се включвал по преценка на персонала. Няма възможност за двигателна активност, като в помещението за разходка нямало естествена светлина и приток на свеж въздух. Няма възможност за пълноценно общуване с неговите близки. В килиите нямало течаща вода, а за целия арест – само едно санитарно помещение за общо ползване. Всяко ходене до тоалетна било изпитание и се е случвало да чака 30-40 минути.

Втората група твърдения е относно хигиената в ареста. Къпането се е извършвало един път седмично, за по няколко минути, а сутрешен тоалет е бил невъзможен. Помещението е било влажно, с мухъл и опадала мазилка, въпреки летния сезон. Гъмжало от хлебarki и дървеници; не е имало пръскане срещу тях. Хигиената се осъществявала с парцал и вода, без препарати. Спално бельо не е давано или сменяно, не е извършвано почистване и дезинфекция.

В резултат на това нямал спокоен сън; спял няколко часа в денонощие, в резултат започвал да се чувства нерен тревожен, стресиран, появило се чувство на каустрофобия; страдал от главоболие, поради което се появила нужда от обезболяващи. Получавал и паник атаки. Постоянно бил физически отпаднал и неразположен. Често се чувствал жаден.

Твърди, че в причинно-следствена връзка с неблагоприятните условия в ареста е претърпял огромен физически и психически дискомфорт, което обоснова и правния интерес от предявяване на настоящия иск за неимуществени вреди в размер на 20 000 лева.

Ответникът - Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерството на правосъдието счита исковата молба за неоснователна и недоказана. Излага съображения, че в исковата молба липсват доказателства за обстоятелствата, на които се основава иска. Твърди, че не са предоставени доказателства за претърпени от него неимуществени вреди, които да са пряк резултат само и единствено от претендираните незаконосъобразни действия /бездействия/ или актове. Сочи, че от исковата молба не се установява наличие на неизпълнение на вменено от закона задължение от страна на ответника, което да ангажира отговорността, съгласно разпоредбата на чл.1 от ЗОДОВ. Прави възражение по отношение на искането за допускане на двама свидетели, Прави възражение за изтекла погасителна давност.

Представителят на СГП счита, че искът е неоснователен. За част от периода твърди, че е изтекла погасителна давност.

Административен съд София – град, като съобрази доводите и възраженията на страните и обсъди събраните по делото доказателства, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Спазването на изискванията, при които следва да бъде изпълнявано наказанието лишаване от свобода се осъществява чрез издаваните актове и осъществяваните действия и/или бездействия от органите по ЗИНЗС. Съгласно чл. 204, ал. 4 от АПК незаконосъобразността на действието или бездействието се установява от съда, пред който е предявен искът за присъждане на обезщетението.

Съгласно чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3. В чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС е предвидено, че осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унизително отношение. В ал. 2 на чл. 3 е

дадено примерно, но не и изчерпателно изброяване кога следва да се приеме, че е налице нарушение на ал. 1 - поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

За да бъде ангажирана имуществената отговорност на държавата по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, следва да е налице твърдение за допуснати от затворническата администрация нарушения от категорията на описаните такива в чл. 3, ал. 2, като затворническата администрация следва да предостави информация за наведените в исквата молба факти. Едва ако не представи, следва да се приеме, че са доказани твърденията на ищеца /чл. 284, ал. 3 ЗИНЗС/. Следователно, законът предвижда тежест на доказване за ответника на фактите, на които се основава искът.

Съгласно чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС в случаите по ал. 1 настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното – налице е оборима презумция, че от поставянето в неблагоприятно положение ищецът е претърпял вреди.

Не се спори, че по отношение на ищеца е била наложена мярка за неотклонение „задържане под стража“, в изпълнение на която за периода от 02.04.2015г. до 23.08.2015г. се е намирал в Следствения арест – П..

Видно от писмо от Затвора П. се установява, че за процесния период /02.04.2015г. - 23.08.2015г./ ищецът е пребивавал последователно в различни килии, подробно описани в писмото, като килиите са били от 2 до 4 човека с площ съответно от 8 кв.м. за 2 човека, 11 кв.м. – за 3 човека и до 12 кв.м. – за 4 човека. За периода от 3.4.2015 г. до 19.5.2015 г. е пребивавал в килии, в които площта на човек е била по-малко от 4 кв.м.

За периода 20-31.5.2020 г. е бил в килия № 6 – 11 кв.м., с още двама човека; за периода 8-13.7.2015 г. и периода 15-20.7.2020 г. – отново при същите условия. В останалите процесни периоди е бил или с още един човек в килия от 8 кв.м. или сам в такава.

Видно от цитираното писмо, в килиите не е имало санитарен възел и течаща вода, а общ санитарен възел с 2 бр. тоалетни и 2 бр. мивки с постоянно течаща топла и студена вода с достъп 24 ч. в денонощието. В банята е имало душ с проточен бойлер, а къпането – 2 пъти в седмицата. Всички килии са били оборудвани с единични легла и дървени етажерки.

Достъпът до естествена светлина се е осъществявал посредством стъклени тухли. Осветлението е било дневно и нощно, като през деня е могло да се чете. Височината на килиите е 2,55 м., като арестът се е намирал под кота 0 на 1,30 м. под нулата. Вентилацията се е осъществявала посредством смукателна и нагнетателна аспирация. Помещението за разходка в ареста е с площ 17,5 кв.м. Не е имало мухъл и течове в килията. Не е имало оплаквания от ищеца. Дезинфекцията се е осъществявала един път месечно, а при неотложни случаи – ежедневно.

Почистването на килиите е било задължение на самите задържани, за което им се предоставяло дезинфектанти. За борба с вредителите имали сключен договор със специализирана фирма. Не е имало регистрирани оплаквания от здравословен характер.

По делото е разпитан св. Б. С. Дъбов – баща на ищеца, от показанията на който се установява, че е посещавал следствения арест редовно. Излага впечатления от стаята за свиждания. Целият арест е бил под земята, всичко на едно ниво. Ищецът е бил доста отслабнал, започнал да побелява. Оплакал се от кошмари и паник атаки. Не можел да спи; имал ставни и артрозни проблеми, които по време на престоя в ареста се засилили. Бил е уплашен и стресиран. По време на свиждания се е оплаквал, че е мръсно, имало хлебарки. Една година след ареста се оплаквал и го споменавал по-често, след което преминал в по-добри условия и състоянието му се е подобрило. За ставите му предписали нестероидни противовъзпалителни средства, в затвора се е свързал с психолог.

Предвид така установеното, съдът намира, че е било налице, за част от процесния период, неизпълнение на изискванията за минимално изискуемата площ от 4 кв.м. съгласно чл. 43, ал. 4 ЗИНЗС, но това неизпълнение е незначително /по 0,33 кв.м. на човек недостиг/, като следва да се съобрази и това, че ищецът е пребивавал в посочените условия за сравнително малки периоди от време, поради което следва да се приеме, че тези обстоятелства не може да доведат до извод, че ищецът е търпял неудобства по-големи от обикновените за правното му положение. За друга част е налице превишение на минимално изискуемата площ.

По възраженията за погасителна давност. Съдът намира, че са неоснователни. В този смисъл е основателно твърдението на ищеца, че приложение следва да намери чл. 3, т. 2 от Закона за мерките и действията по време на извънредното положение от 13.3.2020 г., съгласно който давностните срокове, с които се погасяват или придобиват права от частноправни субекти, спират да текат. Предвид изложеното и предвид това, че исквата молба е подадена на 18.5.2020 г., искът за обезщетение за посочените периоди и на посоченото основание се явява основателен.

На следващо място, предвид доказателствата по делото следва да се приеме, че в Следствения арест – П. са били налице отклонения относно изискванията за пряк достъп до дневна светлина /така за килиите и мястото за разходка/, както и приток от свеж въздух, както и не е имало санитарен възел и течаща вода в спалните помещения. Нарушението на посочените изисквания следва да се приеме, че е нарушение на изискванията на чл. 3, ал. 2 ЕКПЧ /в този смисъл е нормата на чл. 29, ал. 2 и 3 ППЗИНЗС (Доп. - ДВ, бр. 14 от 2017 г.), която обаче не е била в сила за процесния период/.

По отношение спазване на хигиената. Ответникът /чиято е доказателствената тежест/ не ангажира доказателства относно това, че е имал договори за дезинсекция на помещенията в Следствения арест; не е доказал по какъв начин се е осъществявало къпането и смяната на бельото и прането.

По отношение на твърденията за липсата на възможност за достатъчно общуване с близките. Тези твърдения се опровергават от показанията на св. Дъбов, който сочи, че редовно се е виждал със сина си.

Предвид изложеното и като съобрази нормата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС следва да се приеме, че в резултат на посочените по-горе неблагоприятни условия, които съдът намира за установени, твърдените от ищеца вреди са обичайна, необходима последица от тях.

При съобразяване принципа на справедливостта съгласно чл. 52 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), при неимуществените вреди съдът определя обезщетението по справедливост, с оглед характера на деянието, естеството на

увреждането и степента на претърпените морални страдания, като се отчете и времето на престой на ищеца в Следствения арест /3.4.2015 г. – 23.8.2015 г./, за което се претендира обезщетение, както и продължителността на търпените страдания. При отчитане на тези критерии, съдът намира, че справедливото обезщетение в случая е в размер на 500 лева. Искът за разликата до пълния предявен размер е за целия период следва да бъде отхвърлен.

По разноските. Предвид частичната основателност на исковете и на основание чл. 286, ал. 3 ЗИНЗС ответникът следва да бъде осъден да заплати разноски от 10 лв. съобразно представен списък от ищеца.

Въз основа на тези мотиви АССГ, 64 състав,

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” при Министерство на правосъдието [населено място], да заплати С. Б. Дъбов, ЕГН [ЕГН], изтърпяващ наказание лишаване от свобода в Затворническо общежитие „К.“ към С. централен затвор, обезщетение в размер на 500 (петстотин) лева за претърпени неимуществени вреди за периода от 2.4.2015 г. до 23.8.2015 г. вследствие противоправно бездействие на длъжностни лица на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията”, законната лихва от предявяване на исковата молба – 18.5.2020 г. до окончателното плащане на главницата и 10 лв. – разноски като ОТХВЪРЛЯ иска за разликата до пълния предявен размер от 200 лв.

Решението подлежи на касационно обжалване в 14-дневен срок от съобщаването му на страните пред 3-членен състав на Административен съд София-град.

съдия: